

PATRIŠA
KORNVEL

UZROK
SMRTI

Preveo
Nenad Dropulić

■ Laguna ■

Naslov originala

Patricia Cornwell
CAUSE OF DEATH

Copyright © 1996 by Patricia Daniels Cornwell

Suzani Kirk – urednici s vizijom i prijateljici

Translation Copyright © 2010 za srpsko izdanje, LAGUNA

A on im po treći put reče: Kakvo je, dakle, on zlo učinio? Ja ništa na njemu ne nađoh što bi zasluživalo smrt.

JEVANĐELJE PO LUKI 23:22

1

Poslednjeg jutra virdžinijske najkrvavije godine od Građanskog rata, zapalila sam vatru i sela preko puta mračnog prozora kroz koji ću, znala sam, u zoru videti more. U kućnoj haljini i pod svetlom lampe pregledala sam godišnje izveštaje moje službe o automobilskim udesima, vešanjima, prebijanjima, ranama od vatrenog i hladnog oružja, kada je telefon nepristojno zazvonio u pet i petnaest.

„Do đavola“, progundala sam jer mi se sve manje dopadalo da se javljam na telefon doktora Filipa Manta. „Dobro, idem.“

Njegova vremenom išibana seoska kućica ušuškala se iza dine na golom priobalnom virdžinijskom placu zvanom Sendbridž, između amfibijske baze Ratne mornarice SAD i Nacionalnog rezervata Bek Bej. Mant je moj zamenik, medicinski istražitelj za okrug Tajdvoter, a majka mu je, nažalost, umrla prošle sedmice, na Badnje večer. Pod uobičajenim okolnostima njegov odlazak u London radi sređivanja porodičnih poslova ne bi poremetio sistem rada Službe glavnog medicinskog istražitelja Virdžinije, ali je Mantova pomoćnica već bila na

porodiljskom odsustvu, a i njegov nadzornik mrtvačnice nedavno je dao otkaz.

„Kuća doktora Manta“, javila sam se dok je vetar šibao tamne obrise borova iza prozorskog okna.

„Ovde pozornik Jang iz Policijske uprave Česapika“, reče glas, po svemu sudeći, belca rođenog i odgajenog na jugu. „Tražim doktora Manta.“

„On je u inostranstvu“, rekla sam. „Mogu li ja da vam pomognem?“

„Jeste li vi gospođa Mant?“

„Ja sam doktorka Kej Skarpeta, glavni medicinski istražitelj. Menjam doktora Manta.“

Glas je malo oklevao, a onda nastavio: „Dobili smo dojavu o smrti. Anonimni telefonski poziv.“

„Znate li gde se dogodila ta navodna smrt?“ Počela sam da hvatam beleške.

„Navodno u Neaktivnom brodogradilištu Ratne mornarice.“

„Molim?“ Podigla sam pogled.

Ponovio je ono što je rekao.

„O kome govorite, o specijalcu Ratne mornarice?“ Bila sam zbunjena, jer, koliko sam znala, pripadnici Jedinica za dejstva na kopnu, moru i u vazduhu jedini su ronionci koji smeju da rone oko brodova usidrenih u Neaktivnom brodogradilištu.

„Ne znamo o kome je reč, ali možda je tražio starine iz Građanskog rata.“

„Po noći?“

„Gospođo, tamo je pristup zabranjen ako nemate dozvolu, ali to ni do sada nije sprečavalo radoznalce. Ušunjaju se čamcima, i to uvek po mraku.“

„To vam je nagovestio i anonimni poziv?“

„Manje-više.“

„To je baš zanimljivo.“

„I meni se tako učinilo.“

„A telo još nije pronađeno“, rekla sam sve vreme se pitajući zašto je ovaj policajac preuzeo na sebe da pozove medicinskog istražitelja u ovaj rani sat, kad još nije utvrđeno postojanje leša, čak ni nečiji nestanak.

„Mi tražimo, a Mornarica šalje ronioce, pa ćemo biti spremni ako se telo pojavi. Hteo sam samo da vas upozorim unapred. I svakako prenesite doktoru Mantu moje saučešće.“

„Vaše saučešće?“, ponovila sam zbunjeno; ako zna za Mantov gubitak, zašto ga je zvao na kuću i tražio da razgovara s njim?

„Čuo sam da mu je majka preminula.“

Oslonila sam vrh olovke na list papira. „Recite mi svoje puno ime i kako vas mogu naći, molim vas.“

„S. T. Jang.“ Dao mi je broj telefona, pa smo završili razgovor.

Zagledala sam se u skoro ugaslu vatru; osećala sam se nelagodno i usamljeno dok sam ustajala da donesem još drva. Želela sam da sam u Ričmondu, u svojoj kući sa svećama u prozorima i velikom jelkom okićenom prohujalim Božićima. Želela sam Mocarta i Hendla, a ne oštro zviždanje vetra po krovu, i kajala sam se što sam prihvatila ljubaznu Mantovu ponudu da odsednem u njegovoj kući umesto u hotelu. Nastavila sam da čitam statistički izveštaj, ali nisam mogla da se usredsredim. Zamisljala sam ljigavu vodu reke Elizabet, čija je temperatura u ovo doba godine niža od petnaest stepeni a vidljivost u njoj u najboljem slučaju možda pola metra.

Zimi je sasvim moguće roniti za školjkama u zalivu Česapik ili otploviti pedesetak kilometara od obale u Atlantik i istraživati potonuli nosač aviona, nemačku podmornicu ili druga čuda vredna navlačenja ronilačkog odela. Ali, bez obzira na to kakvo je vreme, nisam mogla da zamislim ništa primamljivo u reci Elizabet, gde Mornarica drži svoje rashodovane brodove.

Bilo mi je neverovatno da se neko zaputio tamo da po mraku usred zime sâm roni i traži antikvitete, i bila sam uverena da je ovo obaveštenje nečija neslana šala.

Ustala sam iz fotelje i otišla u spavaću sobu, gde su se moje stvari poput tumora raširile po čitavom tesnom, ledenom prostoru. Hitro sam se svukla i istuširala na brzinu, pošto sam već prvog dana otkrila da bojler ima svoja ograničenja. Zapravo, uopšte mi se nije dopadala kuća doktora Manta, s čvorastom lamperijom boje ćilibara i tamnosmeđim podom na kom se vidi svaka trunka prašine. Ovaj moj zamenik, Britanac, kao da je živeo u mračnim kandžama oštrog vetra, i svaki trenutak proveden u njegovoj oskudno nameštenoj kući bio je leden i satkan od migoljavih zvukova zbog kojih sam se ponekad dizala u postelji i posezala za pištoljem.

Umotana u mantil za kupanje, s peškirom oko glave, obišla sam gostinsku sobu i kupatilo da proverim je li sve na svom mestu za podnevni dolazak moje sestričine Lusi. Onda sam osmotrila kuhinju, bednu u poređenju s mojom. Činilo mi se da nisam ništa zaboravila kad sam se juče odvezla u Virdžinija Bič u kupovinu, mada ću morati da se snalazim bez prese za beli luk, aparata za pravljenje testenine, seckalice i mikrotalasne pećnice. Ozbiljno sam se pitala da li Mant ikada jede, i da li uopšte boravi ovde. Makar sam se setila da ponesem svoje šerpe i pribor za jelo, a dok god imam dobre noževe i lonce, mogu sve da savladam.

Čitala sam još malo, a onda zaspala pod svetlom lampe. Telefon me je ponovo trgnuo iz sna. Zgrabila sam slušalicu dok su mi se oči privikavale na sunčevu svetlost na licu.

„Ovde detektiv Roš iz Uprave policije Česapika“, rekao je muški glas koji nisam prepoznala. „Koliko sam shvatio, vi zamenjujete doktora Manta. Potrebni ste nam, i to hitno. Izgleda da

se dogodila nesreća u Neaktivnom brodogradilištu, pa moramo odmah da krenemo i izvučemo telo.“

„Pretpostavljam da je to slučaj povodom kojeg me je neko iz policije već zvao?“

Za dugom tišinom usledila je prilično nezadovoljna primedba. „Koliko je meni poznato, ja vas prvi obaveštavam o tome.“

„Policajac po imenu Jang telefonirao mi je jutros u pet i petnaest. Samo da proverim.“ Pogledala sam cedulju. „Inicijali S kao Sem i T ko Tom.“

Ponovo tišina, a onda istim tonom: „Pa, nemam pojma o kome govorite, pošto nemamo nikoga ko se tako zove.“

Adrenalin mi je jurnuo u vene dok sam beležila. Bilo je trinaest minuta posle devet. Zbunilo me je ovo što je upravo rekao. Ako čovek koji me je zvao nije policajac, ko je onda, zašto me je zvao i otkud poznaje Manta?

„Gde je telo pronađeno?“, upitala sam Roša.

„Negde oko šest čuvar brodogradilišta primetio je čamac usidren iza jednog broda. U vođu je bilo uronjeno dugačko crevo, kao da neko roni. Pošto se crevo ni sat kasnije nije pomerilo, pozvao je nas. Poslali smo jednog ronioca i, kao što sam već rekao, našao je telo.“

„Imamo li identifikaciju?“

„Našli smo novčanik u čamcu. Vozačka dozvola glasi na ime belca Teodora Endrjua Edingsa.“

„Onaj novinar?“, izustih s nevericom. „Taj Ted Edings?“

„Star trideset dve godine, smeđa kosa, plave oči, sudeći po fotografiji. Adresa je ričmondaska, Ulica Vest Grej.“

Ted Edings, kog sam ja poznavala, bio je nagrađivani reporter Asošijejted presa. Retko je prošla sedmica a da me ne pozove zbog nečega. Mozak mi je stao na trenutak.

„U čamcu smo našli i pištolj kalibra devet milimetara“, dodao je Roš.

Progovorila sam ponovo, vrlo čvrsto. „Njegovo ime nikako ne sme da se saopšti novinarima niti bilo kome drugom dok se identifikacija ne potvrdi.“

„To sam već svima rekao, ne brinite.“

„Odlično. A ima li neko ideju zašto je ta osoba ronila u starom brodogradilištu?“, upitala sam.

„Možda je tražio stvari iz Građanskog rata.“

„A na čemu se ta pretpostavka zasniva?“

„Mnogi ljudi rado po okolnim rekama traže topovsku đulad i slično“, napomenuo je. „U redu. Idemo da ga izvučemo, ne mora da ostane tamo duže nego što je neophodno.“

„Ne želim da ga dodirujete, a duži boravak u vodi neće ništa izmeniti.“

„Šta ćete preduzeti?“ Ponovo je zvučao prkosno.

„Ne znam dok ne stignem tamo.“

„Pa, mislim da nije neophodno da dolazite...“

„Detektive Roše“, prekinula sam ga. „Vi ne odlučujete o tome je li moj dolazak neophodan ni o tome šta ću uraditi kada stignem.“

„Pa, podigao sam tolike ljude, a po podne će, kažu, padati sneg. Niko ne želi da stoji napolju na dokovima.“

„Prema zakonima Virdžinije, ja sam nadležna za to telo, ne vi niti bilo koja druga osoba iz policije, vatrogasne službe, hitne pomoći ili pogrebnog zavoda. Niko ne sme da takne telo dok ja ne odobrim.“ Govorila sam s taman dovoljno oštine da shvati da se ne šalim.

„Kao što sam spomenuo, moram saopštiti svima iz ekipe za spasavanje i brodogradilišta da čekaju, a to im se neće dopasti. Ratna mornarica već navaljuje na mene da raščistim oblast pre nego što stignu novinari.“

„Ovo nije slučaj Ratne mornarice.“

„Vi im to recite. Ono su njihovi brodovi.“

„Rado ću im to reći. U međuvremenu, samo obavestite sve da stižem“, završila sam i spustila slušalicu.

Shvativši da se možda satima neću vratiti u kuću, zalepila sam za ulazna vrata poruku Lusi, u kojoj sam joj šifrovano objasnila kako da uđe ako nisam tu. Sakrila sam ključ gde će samo ona umeti da ga nađe, a zatim stavila medicinsku torbu i ronilačku opremu u prtljažnik svog crnog mercedesa. U petnaest do deset temperatura se podigla do četiri stepena iznad nule, i nikako nisam uspevala da dobijem kapetana Pita Marina u Ričmond.

„Hvala bogu“, promrmljala sam kad je telefon u kolima najzad zazvonio.

Zgrabila sam slušalicu. „Skarpeta.“

„Hej.“

„Uključio si pejdžer. Zapanjena sam“, rekla sam mu.

„Kad si toliko zapanjena, zašto si mi slala poruke?“ Zvučao je zadovoljno što me čuje. „Šta ima?“

„Onaj reporter što ga ne podnosiš.“ Pazila sam da ne saopštavam pojedinosti jer smo bili na otvorenoj vezi i skeneri bi mogli da uhvate razgovor.

„Koji?“

„Onaj što radi za Asošijejted pres i često navraća kod mene na posao.“

Malo je razmislio. „I šta je bilo? Videla si ga?“

„Nažalost, uskoro ću ga videti. Na putu sam do reke Elizabet. Česapik me je upravo zvao.“

„Čekaj malo. Nije valjda takav susret?“ Glas mu je bio zloslutan.

„Bojim se da jeste.“

„O, jebote.“

„Imamo samo vozačku dozvolu, pa još nismo sigurni. Idem da pogledam pre nego što ga prenesemo.“

„Čekaj malo!“, rekao je. „Zašto ti to moraš da radiš? Zar nema nikog drugog?“

„Moram da ga vidim pre nego što ga odnesu“, ponovila sam. Marino je bio nezadovoljan jer se prema meni odnosio preterano zaštitnički. Nije morao ništa da kaže da bih to znala.

„Pomislila sam da bi mogao da odeš do njegove kuće u Ričmondu“, predložila sam mu.

„Naravno, jebote, otići ću.“

„Ne znam šta ćemo naći.“

„Pa, više bih voleo da si ih pustila da oni prvi vide.“

U Česapiku sam skrenula na izlaz za reku Elizabet, zatim levo u Glavnoj ulici i krenula pored crkava od cigle, skadišta polovnih automobila i kamp-prikolica. Iza gradskog zatvora i sedišta policije kasarne Ratne mornarice gubile su se u ogromnom turobnom prostranstvu skladišta metalnog otpada, opasanom zardalom ogradom s bodljikavom žicom na vrhu. Usred hektara prekrivenih metalom i zaraslih u korov stajala je centrala koja je, po svemu sudeći, trošila smeće i ugalj kako bi snabdevala brodogradilište strujom za ovaj sumorni spori posao. Dimnjaci i šine danas su mirovali, kao i sve dizalice na suvim dokovima. Na kraju krajeva, večeras je Nova godina.

Krenula sam prema zgradi uprave podignutoj od dosadnih žućkastih cementnih blokova. Iza zgrade pružali su se dugački popločani dokovi. Iz stražarske kućice pored kapije izađe mladić u civilnom odelu i sa zaštitnim šlemom na glavi. Spustila sam prozor dok su se oblaci meškoljili po vetrovitom nebu.

„Pristup ovamo je zabranjen.“ Lice mu je bilo potpuno bezizrazno.

„Ja sam doktorka Kej Skarpeta, glavni medicinski istražitelj“, predstavila sam se i pokazala mu mesinganu značku, simbol moje nadležnosti za svaku iznenadnu, samotnu, neobjašnjenu i nasilnu smrt u Virdžiniji.

Nagnuo se bliže i pogledao značku. Nekoliko puta se zagledao u moje lice i auto.

„Vi ste glavni medicinski istražitelj?“, upitao je. „Kako to da se onda niste dovezli u mrtvačkim kolima?“

To sam već čula, pa sam mu strpljivo odgovorila: „Mrtvačka kola voze ljudi iz pogrebnih zavoda. Ja ne radim u pogrebnom zavodu. Ja sam medicinski istražitelj.“

„Trebaće mi još nekakva legitimacija.“

Dala sam mu vozačku dozvolu, uverena da ovakva ometanja neće prestati ni kad me pusti da prođem. Odmakao se od svojih kola i prineo usnama voki-toki.

„Jedinica jedanaest jedinici dva.“ Okrenuo mi je leđa kao da saopštava tajne.

„Dva na vezi“, dolebdeo je odgovor.

„Ovde mi je doktorka Skajlata.“ Izgovorio je moje prezime gore od većine.

„Primljeno. Očekujemo je.“

„Gospođo“, obratio mi se čuvar, „vozite napred i videćete parking s desne strane.“ Pokazao mi je. „Moraćete da ostavite kola na parking u i da odete pešice do doka broj dva. Tamo treba da potražite kapetana Grina.“

„A gde da potražim detektiva Roša?“, upitala sam.

„Treba da potražite kapetana Grina“, ponovio je.

Podigla sam prozor dok je mladić otvarao kapiju išaranu upozorenjima da ulazim u industrijsku zonu u kojoj mi pretila opasnost od farbanja pod pritiskom, gde mi je nepohodna zaštitna oprema i gde ostavljam kola na parking u na sopstvenu odgovornost. U daljini su tamnosivi teretni brodovi, minolovci, fregate i gliseri nagrđivali hladni horizont. Na drugom doku videla sam vozila hitnih službi, policijske automobile i grupicu ljudi.

Ostavivši kola kako mi je rečeno, prišla sam im brzim korakom dok su zurili u mene. Opremu sam ostavila u kolima, pa sam bila obična sredovečna žena praznih ruku, u cipelama za pešačenje, vunanim pantalonama i bledezelenoj terenskoj jakni.

Čim sam zakoračila na dok, jedan dostojanstveni sedokosi uniformisani muškarac presreo me je kao da sam tu bespravno. Bez osmeha mi je preprečio put.

„Izvolite?“, rekao je tonom koji kaže „stoj“; vetar mu je podizao kosu i bojio obraze rumenilom.

Ponovo sam objasnila ko sam.

„Oh, odlično.“ Svakako nije zvučao kao da mu je drago. „Ja sam kapetan Grin iz Istražne službe Ratne mornarice. Stvarno moramo ovo da obavimo što pre. Slušaj“, okrenuo se od mene i obratio se nekom drugom, „treba da isključimo KZ...“

„Izvinite. Vi ste istražitelj Ratne mornarice?“, prekinula sam ga jer sam htela da sve odmah raščistim. „Mislila sam da brodogradilište nije u vlasništvu mornarice. Da je u njenom vlasništvu, ja ne bih bila ovde. Slučaj bi vodila Ratna mornarica i njen patolog bi obavio obdukciju.“

„Gospođo“, rekao je kao da iskušavam njegovo strpljenje, „ovo brodogradilište je civilno postrojenje koje radi s nama po ugovoru, i prema tome nije svojina Ratne mornarice. Ali mi smo očigledno zainteresovani jer se čini da je neko neovlašćeno ronio oko naših plovila.“

„Imate li neku teoriju o tome zašto bi neko to uradio?“ Pogledala sam naokolo.

„Neki lovci na blago misle da će u ovim vodama naći đulad, stara brodska zvona i šta ja znam šta.“

Stajali smo između teretnog broda *El Paso* i podmornice *Istraživač*, koji su beživotno i ukočeno plutali. Voda je ličila na kapućino, i shvatila sam da će vidljivost biti gora nego što sam se pribojavala. Pored podmornice bila je ronilačka platforma, ali nisam videla žrtvu, niti spasioce i policajce koji navodno rade na slučaju. Upitala sam Grina o tome dok mi je vetar s vode ledio lice, a on mi je u odgovor ponovo okrenuo leđa.

„Slušaj, ja ne mogu ovde da čekam Stjua čitav dan“, rekao je čoveku u kombinezonu i prljavoj skijaškoj jakni.

„Možemo da dovučemo Boovu debelu guzicu, kapetane“, glasio je odgovor.

„Nema šanse“, preseče Grin; činilo se da dobro poznaje ljude iz brodogradilišta. „Nema svrhe da ga zovemo.“

„Aha“, potvrdi jedan čovek, duge zamršene brade. „Svi znamo da ovako kasno pre podne sigurno nije trezan.“

„Vidi, vidi, rugao se tiganj loncu što je crn“, primeti Grin i svi se nasmejaše.

Bradati je imao kožu kao sirovi hamburger. Gledao me je ispod oka dok je palio cigaretu štiteći je od vetra ogrubelim golim rukama.

„Nisam ništa pio od juče. Čak ni vodu“, zaklinjao se dok se njegovo društvo još jače smejalalo. „Jebote, hladno je kao na večićijoj sisi.“ Obgrlio se. „Trebalo je da se toplije obučem.“

„Ja ću ti reći kome je najhladnije.“ To je progovorio treći radnik; škljocao je protezom, a ja sam shvatila da govori o mrtvom ronioncu. „Najhladnije je onom dole.“

„On više ništa ne oseća.“

Obuzdavala sam sve veći bes obraćajući se Grinu. „Znam da jedva čekate da počnete, kao i ja, ali ne vidim ni spasioce ni policiju. Nisam videla ni čamac ni gde je tačno telo pronađeno.“

Osetila sam poglede nekolicine i osmotrila propala lica oko sebe; lako su mogla pripadati maloj grupi pirata, savremeno odevenih. Nisu me pozvali u svoj tajni klub i setila sam se svojih početaka, kada su neljubaznost i izolacija još mogle da me nateraju u plač.

Grin mi je najzad odgovorio. „Policajci su u zgradi, telefoniraju. U glavnoj zgradi, to je ona s velikim sidrom ispred. I ronionci su verovatno tamo, greju se. Spasilačka ekipa je na pristanu na drugoj obali reke i čeka vas da dođete. Možda će vam

biti zanimljivo što je to isti pristan na kom je policija upravo pronašla kamionet i prikolicu, za koje veruju da su pripadali pokojniku. Ako pođete sa mnom“, nastavio je i krenuo, „pokažu vam mesto koje vas zanima. Koliko sam shvatio, namera vate da uđete s ostalim ronionicima u vodu.“

„Tako je.“ Pošla sam za njim duž doka.

„Ubijte me ako znam šta očekujete da ćete videti.“

„Odavno sam naučila da ne očekujem ništa, kapetane Grin.“

Dok smo prolazili pored umornih starih brodova, primetila sam da se mnoštvo finih metalnih žica pruža od njih u vodu.

„Šta je ovo?“, upitala sam.

„To je KZ – katodna zaštita“, odgovorio je. „Žice su pod naponom da bi se smanjila korozija.“

„Nadam se da ih je neko isključio.“

„Električar stiže. Isključice čitav dok.“

„Znači, ronilac je mogao da naleti na žice. Svakako ih je teško primetiti.“

„Možda, ali to nije važno. Napon je vrlo slab“, rekao je kao da to svako zna. „Bilo bi kao da ga je udarila struja iz baterije od devet volti. Nije ga ubila struja, to možete da skinete sa spiska.“

Stali smo na kraju doka, odakle se jasno video zadnji deo delimično potonule podmornice. Nekoliko metara dalje plutao je tamnozeleni aluminijumski čamac, a dugačko crno crevo izlazilo je iz kompresora smeštenog u unutrašnju automobilsku gumu sa suvozačke strane. Po dnu čamca bile su rasute alatke, ronilačka oprema i drugi predmeti; bila sam sigurna da ih je neko nemarno već pregledao. Steglo me je u grudima jer sam bila gnevniija nego što sam želela da pokažem.

„Verovatno se prosto udavio“, govorio je Grin. „Skoro sve smrti tokom ronjenja koje sam video nastale su usled davljenja. Kad neko izgubi život u ovako plitkoj vodi, onda se najverovatnije udavio.“

„Oprema mu je vrlo neobična.“ Nisam se obazirala na njegove medicinske zaključke.

Zurio je u čamac koji je struja lako ljuljala. „Nargile. Da, to je neobično za ovaj kraj.“

„Jesu li radile kad je čamac pronađen?“

„Nestalo je goriva.“

„Šta možete da mi kažete o tome? Kućna izrada?“

„Standardna sprava“, procenio je. „Kompresor na benzin, jačine pet konjskih snaga, vuče vazduh s površine kroz crevo pod niskim pritiskom koje je povezano s dvofaznim regulatorom. Mogao je da ostane pod vodom četiri-pet sati. Dok god ima goriva.“ I dalje je zurio.

„Četiri-pet sati? Zašto?“ Pogledala sam ga. „To razumem ako se roni zbog jastoga ili Petrovog uha.“

Ćutao je.

„Šta ima tamo dole?“, upitala sam ga. „I ne govorite mi o predmetima iz Građanskog rata pošto oboje znamo da to nećemo naći.“

„Iskreno rečeno, dole nema ama baš ničega.“

„Pa“, rekla sam, „on je mislio da ima.“

„Na svoju nesreću, pogrešno je mislio. Vidite kako se skupljaju oblaci. Svakako smo nastradali.“ Podigao je okovratnik preko ušiju. „Pretpostavljam da imate ronilačku dozvolu.“

„Već godinama.“

„Moram da vidim vašu legitimaciju.“

Zagledala sam se u čamac i podmornicu pitajući se do koje mere ovi ljudi ne žele da sarađuju.

„Morate imati legitimaciju kod sebe ako nameravate da ronite“, naglasio je. „Mislio sam da to znate.“

„A ja sam mislila da vojska ne upravlja ovim brodogradilištem.“

„Ja znam pravila. Nema veze ko upravlja.“ Piljio je u mene.

„Shvatam.“ Uzvratila sam mu pogled. „A pretpostavljam i da će mi trebati dozvola da parkiram auto na doku kako ne bih nosila opremu čitav kilometar.“

„Tako je, za parkiranje na doku treba vam dozvola.“

„Pa, nemam takvu dozvolu. Nemam kod sebe legitimaciju instruktora ronjenja, ni ronilačkog spasioca, ni dnevnik ronjenja. Nisam ponela ni licence za bavljenje medicinom u Virdžiniji, Merilendu i na Floridi.“

Govorila sam vrlo tečno i tiho a pošto nije mogao da me uznemiri, postala sam još odlučnija. Trepnuo je nekoliko puta; mržnja je izbijala iz njega.

„Poslednji put vas molim da me pustite da radim svoj posao“, nastavila sam. „Ovde je došlo do neprirodne smrti, a ja sam za to nadležna. Ako ne želite da saradujete, rado ću pozvati državnu policiju, saveznog maršala, FBI. Birajte. Verovatno će se neko stvoriti ovde za dvadeset minuta. Mobilni telefon mi je u džepu.“ Potapšala sam džep.

„Ako želite da ronite“, slegnuo je ramenima, „onda samo izvolite. Ali morate da potpišete izjavu kojom u slučaju nesreće oslobađate brodogradilište svake odgovornosti. A ja duboko sumnjam da ovde imaju takve formulare.“

„Shvatam. Sada treba da potpišem nešto što nemate.“

„Tako je.“

„Dobro“, rekla sam. „Onda ću ja sastaviti izjavu.“

„To može samo pravnik, a danas je praznik.“

„Ja sam pravnica, a radim i praznicima.“

Stegli su mi se vilični mišići, i znala sam da se neće baktati s formularima sada kada može i da ih dobije. Krenuli smo nazad, a stomak mi se zgrčio od strepnje. Nisam želela da zaronim u ovu vodu i nisu mi se svideli ljudi koje sam danas srela. Naravno, i ranije sam se upetljavala u mreže birokratije kada su slučajevi uključivali vlasti ili velike firme. Ali, ovo je bilo drugačije.

„Recite mi nešto“, opet je Grin progovorio prezrivo. „Da li glavni medicinski istražitelji uvek lično idu po tela?“

„Retko.“

„Objasnite mi onda zašto smatrate da je to sada neophodno.“

„Mesto smrti nestaće čim se telo pomeri. Smatram da su okolnosti dovoljno neobične da treba da vidim sve što mogu. Osim toga, privremeno pokrивamo ovaj okrug, pa sam se zatekla ovde kad je stigao poziv.“

Zastao je, a onda me uznemirio rekavši: „Zaista mi je bilo žao kad sam čuo da je doktoru Mantu umrla majka. Kad se on vraća na posao?“

Pokušala sam da se prisetim jutrošnjeg telefonskog razgovora, čoveka po imenu Jang i njegovog izrazitog južnjačkog naglaska. Grin nije govorio kao južnjak, ali nisam ni ja, što opet nije značilo da ne umemo da oponašamo južnjački govor.

„Ne znam tačno kad se vraća“, odvrtila sam oprezno. „Ali, zanima me odakle ga poznajete.“

„Ponekad se slučajevi preklope, i kad treba i kad ne treba.“

Nisam sasvim razumela šta želi da kaže.

„Doktor Mant shvata važnost nemešanja“, nastavio je Grin. „S takvim ljudima se lepo saraduje.“

„Važnost nemešanja u šta, kapetane Grin?“

„Kada slučaj pripada mornarici, na primer, ili potpada pod ovu ili onu nadležnost. Ljudi mogu da se mešaju na razne načine, a svaki od njih je problem i može da bude štetan. Ovaj ronilac, na primer. Otišao je tamo gde mu nije mesto i vidite šta se dogodilo.“

Morala sam da stanem; u neverici sam se zagledala u njega. „Mora da mi se pričinjava“, kazala sam, „ali mislim da mi pretite.“

„Idite po svoju opremu. Možete da se parkirate bliže, pored one ograde“, rekao je i nastavio dalje.

2

Dugo vremena pošto je Grin nestao u zgradi sa sidrom ispred, sedela sam na doku i s mukom navlačila debelo spoljno ronilačko odelo preko tankog i pripijenog unutrašnjeg. Nedaleko od mene je spasilačka grupica pripremala čamac ravnog dna i privezivala ga za potporni stub. Radnici brodogradilišta radoznalo su lunjali naokolo, a na ronilačkoj platformi dva momka u kraljevskoplavim neoprenskim ronilačkim odelima proveravala su ispravnost podvodnih telefona i vrlo temeljno pregledala opremu za ronjenje, uključujući i moju.

Gledala sam ronioce kako razgovaraju među sobom, ali nisam razaznavala reči dok su odvrtili creva i stavljali balast na pojaseve. Pogledavali su me letimično, i iznenadila sam se kad je jedan odlučio da se popne lestvama do mog doka. Prišao mi je i seo pored mene na moje malo parče hladnog asfalta.

„Je li slobodno?“ Bio je to vrlo zgodan mladić, crn i građen kao atleta.

„Mnogi žele to mesto, ali ne znam gde su.“ I dalje sam se borila s ronilačkim odelom. „Do đavola. Kako ovo mrzim.“

„To je isto kao kad nameštate unutrašnju automobilsku gumu.“

„O, to će mi mnogo pomoći.“

„Moram da porazgovaram s vama o opremi za podvodnu komunikaciju. „Jeste li je ranije koristili?“ upitao je.

Pogledala sam njegovo ozbiljno lice i rekla: „Jeste li vi iz spasilačke ekipe?“

„Ne, ja sam iz dobre stare Ratne mornarice. Ne znam za vas, ali ja svakako nisam planirao da ovako provedem Novu godinu. Ne znam zašto bi iko ronio po ovoj reci, osim ako nema živu želju da izigrava slepog punoglavca u blatnjavoj bari. Ili ako je malokrvan, pa misli da će mu ova silna rđa prijati.“

„Ova silna rđa može da nam donese samo tetanus.“ Pogledala sam oko sebe. „Ko je ovde iz mornarice, a ko je spasilac?“

„Ona dvojica s čamcem su spasioci. Ki Su, onaj dole na platformi, jedini je iz mornarice, ako ne računamo našeg neustrašivog istražitelja. Ki je dobar momak. Moj drugar.“

Pokazao je Ki Suu uzdignuti palac, a on mu uzvratil istim gestom. Sve ovo mi je bilo vrlo zanimljivo i potpuno drugačije od onoga što sam do tada doživela.

„Slušajte me sad.“ Moj novi poznanik progovori kao da već godinama radimo zajedno. „Ova oprema je nezgodna ako nemate iskustva. Može da bude i opasna.“ Lice mu je bilo iskreno.

„Poznata mi je“, rekla sam mu samouverenije nego što sam se osećala.

„Pa, morate bolje da se upoznate. Morate da se sprijateljite s njom jer, kao i vaš ronilački partner, može da vam spase život.“

Opremu za podvodnu komunikaciju koristila sam samo jednom, i još sam bila napeta zbog toga što sam umesto regulatora nosila čvrsto priljubljenu masku s piskom za disanje bez ventila. Brinulo me je da će mi u masku prodreti voda, da

ću morati da je strgnem s lica dok panično mlataram rukama tražeći pomoćni dovod vazduha, zvani oktopod. Ali, nisam to želela da spomenem, ne sada.

„Biće sve u redu sa mnom“, uverila sam ga ponovo.

„Odlično. Čuo sam da ste profesionalac“, rekao je. „Usput, zovem se Džerod, i već znam ko ste vi.“ Sedeći kao Indijanac, bacao je šljunak u vodu i sporo mreškanje talasa kao da ga je opčinjavalo. „Čuo sam mnogo lepog o vama. Zapravo, kad moja žena čuje da sam vas upoznao, biće ljubomorna.“

Nisam tačno znala zašto bi ronilac Ratne mornarice čuo o meni bilo šta što nije bilo u vestima, a to nije uvek bilo lepo. No, njegove reči bile su dobrodošli melem za moju zlovolju, i baš sam htela to da mu kažem kad je pogledao na sat, a zatim se zagledao dole u platformu i susreo Ki Suov pogled.

„Doktoro Skarpeta“, rekao je ustajući, „mislim da smo mi spremni za žurku. A vi?“

„Nikad neću biti spremnija.“ I ja sam ustala. „Koji pristup će biti najbolji?“

Prišli smo ivici doka i on je pokazao čamac.

„Ja sam već jednom bio dole. Ako ne budemo pratili crevo, nikad ga nećemo naći. Jeste li ikada morali da gacate kroz kanalizaciju u potpunom mraku?“

„To mi se još nije dogodilo.“

„Pa, to je opasno sranje. A sranje je svuda oko vas.“

„Koliko je vama poznato, niko još nije dirao telo“, rekla sam.

„Niko mu nije prilazio osim mene.“

Gledao me je kako uzimam prsluk za kontrolu plutanja i stavljam baterijsku lampu u džep.

„Ja se ne bih mučio s tim. Pod ovakvim uslovima, baterija će vam samo smetati.“

Ipak sam je ponela, jer sam želela svaku moguću prednost. Džerod i ja sidosmo niz lestve na platformu da dovršimo pri-

preme. Nisam se obazirala na otvorena dobacivanja radnika dok sam utrljavala kremu u kosu i navlačila neoprensku kapuljaču. Privezala sam nož za unutrašnju stranu desnog lista, a onda uzela oba kraja sedam kilograma teškog balastnog pojasa i brzo ga opasala. Proverila sam bezbednosne kopče i navukla rukavice.

„Spremna sam“, dobacih Ki Suu.

Doneo je opremu za komunikaciju i moj regulator.

„Pričvrstiću crevo za vazduh za vašu masku.“ Govorio je bez ikakvog naglaska. „Kako sam obavešten, već ste koristili ovakvu opremu.“

„Tako je“, potvrdila sam.

Čučnuo je pored mene i spustio glas kao da kujemo zaveru. „Vi, Džerod i ja bićemo stalno u dodiru preko podvodnog telefona.“

Telefoni su ličili na jarkocrvene gas-maske s pet traka za pričvršćivanje pozadi. Džerod je stao iza mene i pomogao mi da navučem prsluk i boce s kiseonikom dok je njegov drug govorio dalje.

„Kao što znate“, nastavio je Ki Su, „disaćete normalno i pritisnućete dugme na pisku kada budete želeli da komunicirate.“ Pokazao mi je. „Sada treba ovo lepo da vam namestimo preko kapuljače i ušškamo. Uvucite svu kosu pod kapuljaču, pa ću proveriti da li vam je na potiljku sve lepo pričvršćeno.“

Najviše sam mrzela ove telefone kad sam van vode, jer su otežavali disanje. Gutala sam vazduh kako sam najbolje umela i kroz plastiku gledala dvojicu ronilaca kojima sam upravo poverila svoj život.

„U čamcu će biti dvojica spasilaca i pratiće nas preko pretvarača signala koji će spustiti u vodu. Šta god kažemo moći će da čuje svako ko sluša na površini. Razumete li?“ Ki Su me je pogledao i shvatila sam da me upozorava.